

STATENS PENSIONS FONDS FRAMTIDSÖVERSIKT

Ökningen av de åldersrelaterade utgifterna påverkar statens och den offentliga sektorns hållbarhetsunderskott

Hållbarhetsunderskottet inom den offentliga ekonomin är en stor utmaning

Enligt finansministeriets bedömning (17.4.2014) är hållbarhetsunderskottet inom den offentliga ekonomin tre procent i förhållande till totalproduktionen. Hållbarhetsunderskottet beror till stor del på att de åldersrelaterade utgifterna ökar. Staten stärker sin ekonomi genom olika anpassningsåtgärder. En del av hållbarhetsunderskottet ska åtgärdas med hjälp av en pensionsuppgörelse som är ämnad att förlänga arbetskarriärerna både i början och slutet.

Den offentliga sektorn står inför allt större utmaningar

Vid sidan av pensionsutgifterna kommer också utgifterna för vård och omsorg att öka under de kommande decennierna allteftersom befolkningen åldras. Målet är att den offentliga ekonomin ska stå på en stabil grund när de ökande åldersrelaterade kostnaderna blir verklighet i Finland.

Statens ökande pensionsutgifter och VER:s roll som kostnadsutjämnare

Statens pensionsutgifter har ökat rejält, och de fortsätter att öka kraftigt under de närmaste åren. Utgifterna har redan överstigit 4 miljarder euro på årsnivå, medan de uppgick till 1,5 miljarder euro år 1990 då fonden grundades. Pensionsutgifterna förväntas bli så höga som 7 miljarder euro år 2030.

Tabell 1. Statens pensionsutgifter ökar kraftigt fram till år 2030

	1990	2014	2030
Statens pensionsutgifter	1,5 md euro	4,2 md euro	7 md euro

Statens personal har genomgått en stor omstrukturering

Samtidigt som pensionskostnaderna har ökat har antalet statligt anställda minskat kraftigt. En central bidragande faktor till denna utveckling var de stora, statliga affärsverken som bolagiserades i början av 1990-talet. Då uppstod stegvis Sonera Abp, Itella Abp och VR. I samband med bolagiseringarna åtog sig staten att ansvara för de anställdas dittills intjänade pensionsansvar. Efter bolagiseringarna började pensionsavgifterna och pensionsåtagandena inflyta inom ArPL-systemet. År 2008 uppstod en ny utvecklingsfas, då staten fattade beslut om grundandet av en ny form av universitetsenheter. I samband med det beslutades också att pensionsskyddet för alla drygt

40 000 anställda inom universitetssektorn överförs stegvis till den privata sektorn. Staten svarade emellertid alltjämt för pensionsåtagandena för alla som var födda före år 1980.

Via dessa två betydande faser har antalet statligt anställda minskat från 220 000 personer i början av 1990-talet till den nuvarande nivån på cirka 80 000 personer. Det har varit fråga om en stor förändring också med tanke på pensionssystemet. Ett stort antal nya anställda har övergått till det privata pensionsystemet. Samtidigt har också en stor mängd pensionsavgifter överförts till ArPL-systemet. Under samma period har antalet personer med statens pension (StPL) ökat från 200 000 till 350 000 personer.

Statens pensionsutgifter ökar kraftigt – VER får en allt större roll

Finansieringsbasen för statens pensionsutgifter har också förändrats. Inom den privata sektorn är pensionsutgifterna och pensionsavgifterna fortfarande nästan lika stora. Statens pensionsutgifter har däremot redan överstigit 4 miljarder euro, medan pensionsavgifterna har stannat på en nivå på cirka 1,6 miljarder euro. Skillnaden är redan -2,6 miljarder euro. Staten täcker denna skillnad främst med hjälp av skatter.

VER:s historia

1990

Statens Pensionsfond grundas i anslutning till Statskontoret. Med hjälp av VER börjar staten förbereda sig på de kommande pensionskostnaderna och utjämningen av pensionsutgifterna.

Fonderingsmålet är 1,5 gånger statens lönesumma, vilket motsvarar det privata pensionsystemet. Målet sätts till år 2010.

2005

Fonderingsmålet sätts till 25 procent av pensionsansvaret inom statens pensionssystem och uppskattas kunna uppnås före år 2020.

Det årliga beloppet som överförs från VER till statens budget justeras till 40 procent av den årliga pensionsutgiften tills fonderingsgraden uppnås. Efter det fastställs överföringsbeloppet varje år i statens budget.

2000

Fonderingsmålet preciseras: 1,5 gånger lönesumman för statens pensionssystem år 2010, och målet binds dessutom till pensionsansvaret så att det ska utgöra minst 20 procent av pensionsansvaret.

Fonden får egen personal. Placeringsverksamheten utvidgas till aktieplaceringar.

2006

Finansministeriets roll som övervakare av VER preciseras. Ministeriet får rätt att ge allmänna föreskrifter om organiseringen av VER:s förvaltning, ekonomi och placering av medel.

VER utökas och överföringen av medel till budgeten minskas under åren 2006–2007.

VER:s placeringsmedel överstiger 10 miljarder euro.

2011

Verkställandet av statens pensionsskydd överförs från Statskontoret till Keva.

2012

VER:s placeringsmedel överstiger 15 miljarder euro.

Det bestäms att arbetsgivartjänsterna inom statens pensionsskydd överförs till Keva från och med år 2013.

2013

Överföringen av medel från VER till budgeten överstiger för första gången pensionsavgiftsintäkterna. Samtidigt börjar VER fullgöra sin andra grundläggande uppgift, dvs. att utjämna statens pensionsutgifter från år till år.

